

Максим Сергійович Юзишен,

Харківський національний університет внутрішніх справ (аспірант)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ІЗ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ У СЛУЖБІ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Розглянуто сучасний стан правового регулювання відносин із проходження служби у Службі безпеки України. Вивчено думки науковців щодо соціальної природи служби у правоохоронних органах і ступеня впливу трудового й адміністративного права на відносини із проходження в них служби. Визначено, до сфери дії якої галузі права належать відносини із проходження служби у Службі безпеки України. Обґрунтовано, що до сфери дії трудового права належать трудові відносини співробітників-військовослужбовців і працівників, які уклали трудовий договір зі Службою безпеки України, а до сфери дії адміністративного права – відносини із проходження служби військовослужбовцями строккової служби у Службі безпеки України.

Ключові слова: працівник, службовець, співробітники-військовослужбовці, трудові відносини, проходження служби, Служба безпеки України.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

У сучасних умовах збройної боротьби за державний суверенітет і незалежність України проти військової агресії з боку росії особливого значення набуває ефективна діяльність правоохоронних органів, зокрема Служби безпеки України. Працівники цього правоохоронного органу стоять на варті таких цінностей українського народу, як життя і свобода громадян, державний суверенітет, конституційний лад, територіальна цілісність. Від їх ефективної діяльності залежить, наскільки ретельно все зазначене вище буде захищено. У зв'язку із цим постають актуальні питання правового регулювання проходження служби у Службі безпеки України та правового статусу її працівників.

Стан дослідження проблеми

Проблеми правового регулювання відносин із проходження служби у правоохоронних органах опрацьовували такі вчені, як Б. О. Безкоровайний, С. М. Бортник, В. С. Венедиктов, О. В. Гоц, О. Ю. Дрозд, В. В. Жернаков, М. І. Іншин, М. М. Клемпарський, К. Ю. Мельник, Н. М. Неумивайченко, П. Д. Пилюпенко, Є. Ю. Подорожній, С. М. Прилипко, В. І. Прокопенко, О. І. Процевський, С. О. Сільченко, Г. І. Чанишева, Р. І. Шабанов, В. І. Щербина, О. М. Ярошенко та ін. Водночас сучасний стан правового регулювання відносин із проходження

служби у правоохоронних органах зумовляє необхідність проведення новітнього дослідження проблем правового регулювання відносин із проходження служби у Службі безпеки України.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є теоретичне обґрунтування та розроблення пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання відносин із проходження служби у Службі безпеки України. *Завданнями* дослідження є: дослідити надбання науковців щодо соціальної природи служби у правоохоронних органах та ступеня впливу трудового й адміністративного права на відносини із проходження в них служби; розглянути сучасний стан правового регулювання відносин із проходження служби у Службі безпеки України; визначити, до сфери дії якої галузі права належать відносини із проходження служби у Службі безпеки України.

Наукова новизна дослідження

Набуло подальшого розвитку розуміння соціальної та правової природи служби у Службі безпеки України; визначено, до сфери дії якої галузі права належать відносини із проходження служби у Службі безпеки України; надано пропозиції та рекомендації з удосконалення відносин із проходження служби у Службі безпеки України.

Виклад основного матеріалу

Діяльність Служби безпеки України здійснюється на основі норм Конституції України, Закону України «Про Службу безпеки України» та інших актів законодавства України, а також міжнародних правових актів, визнаних Україною. На Службу безпеки України національним законодавством покладаються такі завдання: захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, забезпечення охорони державної таємниці, а також попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України¹. Важливість вказаних завдань сьогодні в умовах війни складно переоцінити. Тому до комплектування Служби безпеки України, правового регулювання відносин із проходження відповідної служби, стимулювання ефективної праці

---

¹ Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12> (дата звернення: 24.10.2023).

працівників цього правоохоронного органу потрібно підходити максимально виважено.

З огляду на завдання, що виконує Служба безпеки України, науковий інтерес викликає соціальна та правова природа служби в досліджуваному правоохоронному органі та ступінь впливу трудового права на відносини із проходження служби в ньому. Важливістю з'ясування цього зумовлена можливістю користування працівниками Служби безпеки України нормами трудового законодавства, тобто того законодавства, що стоїть на варті прав працівника та його інтересів, закріплюючи для нього певні преференції у трудових правовідносинах.

У юридичній літературі до сьогодні не існує однакового розуміння, до сфери якої галузі права належать відносини із проходження служби у державних органах, зокрема правоохоронних. Одна група науковців вказані відносини зараховує до сфери дії адміністративного права, попри те, що трудове право поширює регулюючий вплив на відповідні відносини. Так, О. Ю. Дрозд зауважує: «Діяльність державної служби пов'язана з повсякденним вирішенням управлінських завдань: збиранням, аналізом і узагальненням інформації, розробкою проектів альтернативних і адекватних рішень, законів, указів, контролем їх виконання, задоволенням потреб населення, що врегульовуються державою, тощо. Отже, проходження державної служби в Україні є беззаперечною складовою предмета адміністративно-правового регулювання» [1, с. 106]. Р. С. Мельник обґрунтовує належність інституту державної служби до сфери дії адміністративного права так: «Право на державну службу та право на працю гарантується різними статтями Конституції України (відповідно, статтями 38 та 43); Законом України “Про державну службу” (ст. 4) встановлено додаткові (поширені) порівняно з Кодексом законів про працю України вимоги до кандидатів, які претендують на посаду державного службовця; щодо осіб, які претендують на зайняття посад державної служби, можуть проводитися додаткові перевірочні заходи, спрямовані на з'ясування стану фізичного та психічного здоров'я, фінансового стану, наявності (відсутності) судимості тощо; зарахування осіб на державну службу, відповідно до статей 4, 15 Закону України “Про державну службу”, здійснюється на конкурсній основі; державно-службові відносини мають особливий суб'єктний склад. У них завжди бере участь держава; відповідно до ст. 3 Закону України “Про державну службу” державний службовець служить не комусь конкретно (партії, роботодавцю тощо), а всьому народу України; державним службовцям присвоюються спеціальні звання, категорії, ранги тощо; державним службовцям гарантується посилений правовий та соціальний захист; щодо державних службовців запроваджуються спеціальні

обмеження (статті 12, 16 Закону України “Про державну службу”); державні службовці несуть підвищену юридичну відповідальність за вчинення злочинів та правопорушень; спори, пов’язані з проходженням державної служби, належать до категорії адміністративно-правових спорів і відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 17 Кодексу адміністративного судочинства України розглядаються адміністративними судами» [2, с. 285]. П. Д. Пилипенко вказує: «Предметом трудового права не охоплюються трудові відносини військовослужбовців Збройних Сил України, Прикордонних військ, Управління охорони вищих посадових осіб України, Служби безпеки, внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України, військ Цивільної оборони, інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства України, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та податкової міліції» [3, с. 13].

Інша група науковців відстоює точку зору, що відносини з проходження державної служби та служби у правоохоронних органах є трудовими відносинами і належать до сфери дії трудового права. Так, з точки зору К. Ю. Мельника, «відносини, що виникають між службовцями, з одного боку, і правоохоронними органами, з іншого боку, щодо проходження служби, є трудовими відносинами. Тому прийняття навіть спеціальних нормативно-правових актів про проходження служби зазначеними категоріями осіб не означає, що їхня праця не регулюється трудовим правом. Просто через специфічність їх праці спеціальні норми встановлюють певні особливості її регулювання і відносять до сфери дії трудового права, підкреслюючи його зростаючу диференціацію» [4, с. 35–36]. Б. О. Безкорвайний зазначає таке: «Державна служба є специфічним різновидом як трудової діяльності, так і трудових правовідносин. Сучасне національне законодавство свідчить про те, що Закон України “Про державну службу” є комплексним міжгалузевим нормативно-правовим актом, норми якого, що стосуються проходження державної служби, належать до трудового законодавства. До особливостей проходження державної служби слід відносити специфічний характер виконуваних функцій (реалізують державну політику стосовно суб’єктів суспільних відносин у державі); безпосередньо матеріальних цінностей не створюють, але забезпечують умови для їх виробництва; як правило, зайняті розумовою працею, роботодавцем виступає державний орган; одержують заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету, крім випадків, визначених законом» [5, с. 26].

Окрім вчені застосовують термін «службово-трудова відносина» для позначення поєднання трудового й адміністративного у статусі державного службовця. Так, В. С. Венедиктов та М. І. Іншин зауважують, що «державна служба має два аспекти, які торкаються

зовнішньої і внутрішньої сфери діяльності державних службовців, то логічним буде до зовнішньої сфери діяльності працівників державних інституцій застосування терміна “державно-службові відносини”, тоді як до внутрішньої сфери функціонування означеної категорії працівників суспільного виробництва більш логічним буде вживання терміна “службово-трудова відносина” [6, с. 38]. На думку В. К. Тютюнник, «особливості правового регулювання державної служби стосуються всього спектра службових трудових відносин, зачіпають їх виникнення, зміст, зміну, припинення. Проте Закон України “Про державну службу” не в повному обсязі регулює питання правового регулювання праці державної служби, а саме питань, що стосуються відпусток, дисциплінарної відповідальності, соціальних гарантій і компенсації службовців. Отже, на державних службовців поширюється в цій частині трудове законодавство і законодавство про соціальне забезпечення. Зазначені особливості правового регулювання державної служби дозволяють розглядати його як відносно автономну систему в загальній системі правового регулювання праці. Правове регулювання державної служби – досить нова правова система, яка виникає на основі трудово-правового та адміністративно-правового регулювання» [7, с. 157]. М. М. Клемпарський, досліджуючи службово-трудова відносини, виводить таку дефініцію: «службово-трудова відносинами є двосторонні, взаємні, вольові правовідносини, які виникають між громадянином України і державним органом, відповідно до яких громадянин, що набув статусу державного службовця, за винагороду виконує свої службово-трудова обов'язки згідно із займаною ним посадою з метою реалізації завдань та функцій, що стоять перед державним органом, де він працює» [8, с. 236].

Для формування власної позиції щодо соціальної та правової природи служби у Службі безпеки України та галузі права, яка здійснює регулюючий вплив на відносини з проходження служби в указаному правоохоронному органі, проведемо таке дослідження.

Так, основним критерієм предмета трудового права традиційно вважають регулювання відносин несамостійної, найманої праці. Як зазначає П. Д. Пилипенко, така галузь права, як трудове право, становить систему правових норм, що регулюють сукупність суспільних відносин стосовно використання найманої праці [9, с. 8]. В. І. Прокопенко об'єктом регулювання трудового права вважає суспільні трудові відносини, змістом яких є праця [10, с. 18]. В. О. Кучер вказує, що в основі трудового права є відносини, пов'язані з працею [11, с. 12].

Слід наголосити, що не будь-яка, а саме несамостійна, наймана праця, яка здійснюється на підставі трудового договору, з підпорядкуванням роботодавцю, з його матеріалів, на його обладнанні, з оплатою роботодавцем процесу праці, є предметом трудового права.

У юридичній літературі особливостями несамостійної, найманої праці вважають такі чинники: «По-перше, суб'єктом цієї праці є юридично вільна людина, яка самостійно розпоряджається своїми здібностями до праці й керується при цьому переважно особистими інтересами; по-друге, така праця застосовується на підставі трудового договору, який добровільно укладається між фізичною особою, що пропонує для використання за плату свої здібності до праці, і роботодавцем, якому потрібно провести заміщення наявної в нього вакантної посади; по-третє, така праця застосовується на засадах підлеглості роботодавцю та підпорядкуванню правилам внутрішнього трудового розпорядку; по-четверте, ця праця здійснюється на обладнанні, з матеріалів та за рахунок коштів роботодавця; по-п'яте, така праця здійснюється не на страх і ризик працівника, а шляхом виконання під час роботи вказівок та розпоряджень роботодавця, який до того ж повинен забезпечити належні, безпечні та здорові умови праці; по-шосте, така праця відбувається, як правило, у колективі працівників» [12, с. 15].

Відповідно до ч. 1 ст. 19 «Склад кадрів Служби безпеки України» Закону України «Про Службу безпеки України» кадри Служби безпеки України складають: співробітники-військовослужбовці, працівники, які уклали трудовий договір зі Службою безпеки України, а також військовослужбовці строкової служби¹.

Отже, у Службі безпеки України працюють/служать три категорії осіб:

- 1) співробітники-військовослужбовці;
- 2) працівники, які уклали трудовий договір зі Службою безпеки України;
- 3) військовослужбовці строкової служби.

Працівники, що уклали трудовий договір зі Службою безпеки України, перебувають з нею у трудових відносинах, в основі яких лежить несамостійна, наймана праця. На них у повному обсязі поширюються норми Кодексу законів про працю України, інших загальних нормативно-правових актів, які входять до трудового законодавства, за винятком тих, де є наявними спеціальні норми, що встановлюють відмінності в регулюванні трудових відносин працівників, які уклали трудовий договір зі Службою безпеки України. З огляду на це праця цих осіб входить до сфери дії трудового права.

Служба військовослужбовців строкової служби, які проходять службу у Службі безпеки України, не входить до сфери дії трудового права.

---

¹ Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12> (дата звернення: 24.10.2023).

Це загально визнана позиція в науці трудового права, що трудове право і трудове законодавство не охоплюють відносини із проходження громадянами України строкової військової служби та альтернативної (невійськової) служби. Такі відносини виникають не на підставі вільного вибору та свободи волі фізичної особи, а на підставі юридичного обов'язку громадянина – особи чоловічої статі. Тут основні ознаки несамоїїної, найманої праці, наприклад добровільність і договірний характер, відсутні. Натомість є імперативність та обов'язковість, тобто те, що притаманне адміністративному праву. Тому відносини із проходження служби військовослужбовцями строкової служби у Службі безпеки України слід віднести до сфери дії адміністративного права.

Основне професійне ядро Служби безпеки України становлять співробітники-військовослужбовці (далі – службовці). Природа служби цієї категорії потребує більш ґрунтового дослідження. Проходження служби службовцями Служби безпеки України регламентується Законом України «Про Службу безпеки України», Положенням про проходження військової служби військовослужбовцями Служби безпеки України, затвердженим Указом Президента України від 27 грудня 2007 р. № 1262/2007, Інструкцією про організацію виконання Положення про проходження військової служби військовослужбовцями Служби безпеки України, затвердженою наказом Служби безпеки України від 14 жовтня 2008 р. № 772, та контрактом.

Так, громадяни України, реалізуючи конституційне право на працю, можуть обрати службу у Службі безпеки України на добровільній основі. Частина 2 ст. 19 Закону України «Про Службу безпеки України» передбачає таке: «До органів Служби безпеки України приймаються на конкурсній, добровільній і договірній основі громадяни України, здатні за діловими та моральними якостями, освітнім рівнем і станом здоров'я ефективно виконувати службові обов'язки»¹.

Із зазначеної вище норми випливає також те, що вказана служба здійснюється на договірній основі. Про це також свідчить ч. 1 ст. 20 Закону України «Про Службу безпеки України», в якій передбачено таке: «Умови і порядок виконання своїх обов'язків співробітниками-військовослужбовцями Служби безпеки України визначаються укладеним договором (контрактом)»².

У Службу безпеки України на військову службу приймаються громадяни України за трьома видами контрактів, які є підставою виникнення трудових відносин: 1) осіб рядового складу (строком на 3 роки); 2) осіб сержантського і старшинського складу (3–5 років); 3) осіб офіцерського складу (1–5 років).

---

¹ Там само.

² Там само.

Проходячи службу у Службі безпеки України службовець підпорядковується відповідному керівнику органу Служби безпеки України, в якому він служить. Його служба проходить у межах певного правового режиму, який встановлюється правилами внутрішнього службового розпорядку відповідного органу Служби безпеки України.

Керівник органу Служби безпеки України, який має право прийому та звільнення зі служби, має подвійний статус представника роботодавця і службовця. Як зазначає К. Ю. Мельник, «правоохоронні органи здійснюють свої роботодавчі повноваження через посадових осіб, які користуються правом прийому та звільнення службовців. Це керівники правоохоронних органів, начальники структурних підрозділів правоохоронних органів (наприклад, Генеральний прокурор України, начальник Управління Міністерства внутрішніх справ України в Харківській області). Через зазначених посадових осіб правоохоронні органи набувають трудових прав і беруть на себе трудові обов'язки. Тому дії таких посадових осіб розглядаються як дії самого правоохоронного органу. Керівник певного структурного підрозділу правоохоронного органу, який має право прийому та звільнення службовців, у свою чергу виступає і суб'єктом трудових правовідносин як службовець. Відмінність його від інших службовців полягає в тому, що з огляду на своє службове становище він здійснює організаційно-управлінську діяльність» [13, с. 88–89].

Типові правила внутрішнього службового розпорядку, затверджені наказом Національного агентства України з питань державної служби від 3 березня 2016 р. № 50, визначають загальні положення щодо організації внутрішнього службового розпорядку органу державної влади, іншого державного органу, його апарату, режим роботи, умов перебування державного службовця в органі державної влади та забезпечення раціонального використання його робочого часу. Документ встановлює такі норми: «1. Тривалість робочого часу державного службовця становить 40 годин на тиждень.

2. У державних органах, як правило, встановлюється п'ятиденний робочий тиждень із тривалістю роботи по днях: понеділок, вівторок, середа, четвер – по 8 годин 15 хвилин, п'ятниця – 7 годин; вихідні дні – субота і неділя.

3. Режим роботи державного органу встановлюється з урахуванням загальноприйнятого режиму роботи підприємств, установ і організацій у певній місцевості, а також специфіки та особливостей роботи у цьому державному органі»¹.

---

¹ Про затвердження Типових правил внутрішнього службового розпорядку : наказ Нац. агентства України з питань держ. служби від 03.03.2016 № 50 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0457-16> (дата звернення: 24.10.2023).

Сьогодні ст. 6 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 р. № 2136-IX передбачає таке: «1. Нормальна тривалість робочого часу у період дії воєнного стану може бути збільшена до 60 годин на тиждень для працівників, зайнятих на об'єктах критичної інфраструктури (в оборонній сфері, сфері забезпечення життєдіяльності населення тощо).

...

3. П'ятиденний або шестиденний робочий тиждень встановлюється роботодавцем.

4. Час початку і закінчення щоденної роботи (зміни) визначається роботодавцем.

5. Тривалість щотижневого безперервного відпочинку може бути скорочена до 24 годин»¹.

Оплата праці службовців Служби безпеки України здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про грошове забезпечення військовослужбовців та умови оплати праці працівників Служби безпеки України» від 21 січня 1993 р. № 37. Грошове забезпечення службовця складається з посадового окладу, окладу за військовим званням, надбавки за вислугу років, грошової винагороди та матеріальної допомоги, грошової компенсації замість продовольчого пайка, речового забезпечення та інших виплат на умовах і в розмірах, установлених для військовослужбовців Збройних Сил України².

Службовцям Служби безпеки України оплата праці здійснюється за рахунок державних коштів. Оскільки службовець виконує завдання та функції держави, служачи їй, то держава у відносинах проходження цієї служби виступає роботодавцем.

Службовцю керівництво органу Служби безпеки України забезпечує робоче місце, обладнання та матеріали, які необхідні для виконання його посадових обов'язків. Службовець зобов'язаний виконувати вказівки та розпорядження керівника, видані в межах його повноважень. Керівництво органу Служби безпеки України повинно забезпечити службовцю належні, безпечні та здорові умови служби.

Службовець проходить службу у колективі службовців органу Служби безпеки України. Такі колективи визначені структурою органу

---

¹ Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20> (дата звернення: 24.10.2023).

² Про грошове забезпечення військовослужбовців та умови оплати праці працівників Служби безпеки України : постанова Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 № 37 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-93-п> (дата звернення: 24.10.2023).

Служби безпеки України (управління, центри, відділи, відділення тощо).

Так, відповідно до ст. 9 «Система Служби безпеки України» Закону України «Про Службу безпеки України» систему Служби безпеки України становлять такі інституції: «... Центральне управління Служби безпеки України, підпорядковані йому регіональні органи, органи військової контррозвідки, військові формування, а також навчальні, науково-дослідні та інші заклади Служби безпеки України»¹. Стаття 10 «Центральне управління Служби безпеки України» зазначено Закону передбачає таке: «Центральне управління Служби безпеки України відповідає за стан державної безпеки, координує і контролює діяльність інших органів Служби безпеки України. До його складу входять апарат Голови Служби безпеки України та функціональні підрозділи: контррозвідки, військової контррозвідки, контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки, захисту національної державності, інформаційно-аналітичний, оперативно-технічний, оперативного документування, слідчий, зв'язку, по роботі з особовим складом, адміністративно-господарський, фінансовий, військово-медичний та інші згідно з організаційною структурою Служби безпеки України»². Стаття 11 «Регіональні органи Служби безпеки України» Закону містить таку норму: «З метою ефективного виконання своїх завдань Службою безпеки України створюються її регіональні органи: обласні управління Служби безпеки України, їх міжрайонні, районні та міські підрозділи, розміщення і територіальна компетенція яких можуть не збігатися з адміністративно-територіальним поділом України»³.

Виходячи з вищезазначеного, служба службовців Служби безпеки України є різновидом найманої праці особливого характеру. Відносини із проходження служби службовцями Служби безпеки України слід вважати трудовими відносинами і такими, що входять до сфери дії трудового права.

Висновки

Існує доцільність встановлення чіткого порядку правового регулювання трудових відносин і відносин із проходження служби різними категоріями працівників Служби безпеки України. Пропонуємо в Законі України «Про Службу безпеки України»:

---

¹ Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12> (дата звернення: 24.10.2023).

² Там само.

³ Там само.

– доповнити розділ III статтею, яка матиме назву «Правове регулювання відносин із проходження служби військовослужбовцями строкової служби», такого змісту: «Проходження служби військовослужбовцями строкової служби у Службі безпеки України здійснюється на умовах і в порядку, установлених законодавством для військовослужбовців строкової служби Збройних Сил України, з особливостями, передбаченими законодавством для Служби безпеки України»;

– викласти назву ст. 21 у такій редакції: «Правове регулювання трудових відносин працівників, які уклали трудовий договір зі Службою безпеки України», а її зміст у такій редакції: «Трудові відносини працівників, які уклали трудовий договір зі Службою безпеки України, регулюються законодавством України про працю з особливостями, передбаченими законодавством для Служби безпеки України»;

– доповнити розділом із назвою «Проходження служби співробітниками-військовослужбовцями», в якому передбачити норми щодо регламентації всіх основних аспектів проходження ними служби.

Список бібліографічних посилань: 1. Дрозд О. Ю. Проходження державної служби в Україні як складова предмета адміністративно-правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 10. С. 102–106. 2. Мельник Р. С. Яке місце повинен зайняти інститут державної служби у системі українського права? // *Трудове право, право соціального забезпечення та сучасні проблеми проходження служби в органах внутрішніх справ* : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 25 листоп. 2011 р.) / за заг. ред. К. Ю. Мельника. Харків : Харків. нац. ун-т. внутр. справ, 2011. С. 283–286. 3. *Трудове право України* : навч. посіб. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, В. Я. Козак та ін. ; за ред. П. Д. Пилипенка. Київ : Ін Юре, 2003. 536 с. 4. Мельник К. Ю. Проблеми правового регулювання трудових відносин службовців правоохоронних органів : монографія. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2009. 360 с. 5. Безкоровайний Б. О. Динаміка трудових правовідносин державних службовців : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2014. 182 с. 6. Венедиктов В. С., Іншин М. І. Статус працівників органів внутрішніх справ України як державних службовців. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 221 с. 7. Тютюнник В. К. Особливості правового регулювання службово-трудова відносин на державній службі. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2019. № 2 (38). С. 153–160. DOI: <https://doi.org/10.33216/2218-5461-2019-38-2-153-160>. 8. Клемпарський М. М. Щодо сутності та особливостей службово-трудова відносин. *Публічне право*. 2013. № 1. С. 233–237. 9. *Трудове право України*. Академічний курс : підручник / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, З. Я. Козак та ін. ; за ред. П. Д. Пилипенка. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Ін Юре, 2006. 544 с. 10. Прокопенко В. І. *Трудове право України* : підручник. Харків : Консум, 1998. 480 с. 11. *Трудове право України* : навч. посіб. /

В. О. Кучер, Т. В. Курило, О. Ю. Баліцька та ін. ; за ред. В. О. Кучера. Львів : ЛьВДУВС, 2017. 564 с. **12.** Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник. Харків : Діса плагос, 2014. 480 с. **13.** Мельник К. Ю. Правоохоронні органи як роботодавці. *Юридична Україна*. 2010. № 4. С. 84–90.

Надійшла до редколегії 26.10.2023

Прийнята до опублікування 15.11.2023

Yuzyshen M. S. Legal regulation of relations connected to service in the Security Service of Ukraine

The article examines the current state of legal regulation of service relations in the Security Service of Ukraine. Scientific positions of scholars on the social nature of service in law enforcement agencies and the degree of influence of labour and administrative law on service relations in them have been studied.

The article defines the branch of law to which the relations of service in the Security Service of Ukraine belong. It has been substantiated that the labour law includes labour relations of servicemen and employees who have entered into an employment contract with the Security Service of Ukraine. The scope of administrative law includes relations related to the service of conscripts in the Security Service of Ukraine.

Proposals for improving the legal regulation of labour and service relations in the Security Service of Ukraine have been developed. The author proves the expediency of establishing a clear procedure for legal regulation of labour and service relations of different categories of SSU personnel. It is proposed in the Law of Ukraine "On the Security Service of Ukraine": 1) to supplement Chapter III with an article entitled: "Legal regulation of relations related to service by conscripts" and the following content: "Service by conscripts in the Security Service of Ukraine is carried out under the conditions and in procedures established by legislation for conscript servicemen of the Armed Forces of Ukraine, with features provided for by legislation for the Security Service of Ukraine"; 2) to state the name of the article 21 as follows: "Legal regulation of labour relations of employees who have concluded an employment contract with the Security Service of Ukraine" and the content in the following wording: "Labor relations of employees who have concluded a labor contract with the Security Service of Ukraine are regulated by the legislation of Ukraine on labour with the features provided by the legislation for the Security Service of Ukraine"; 3) to supplement with a section entitled: "Service by military service employees", which provides for regulations regarding the regulation of all the main aspects of their service.

Key words: employee, servant, serviceman, labour relations, service, Security Service of Ukraine.

